הישן תחת המטה פרק שני סוכה כא.

אהל אהל ריבה. אהלים טובא כתיבי בפרשת פרה לרבות אף העשוי מאיליו: **מפני קבר התהום.** כל שם קבר התהום וטומאת התהום שבש"ס לשון ספק הוא כתהום שאינו גלוי. מפני קבר התהום שכל העיר היו מסופקין שמא יש שם קבר ואין לו למת חלל טפח וטומאה שהיא לוקה נוקעת ועולה לרקיע לכך היו בונין אותה ע"ג כיפין שאפי' יש שם קבר מתמת הרי חלל מפסיק: **ומביאין נשים עוברות כו'.** משום ההיא דתנן (פרה פ"ג מ"ז) מעמאין היו את הכהן השורף את הפרה ומטבילין אותו מיד להוציא מלבן של גדוקין שהיו אומרים בעמודי השמש היתה נעשית וכיון דטבול יום כשר בפרה עשו בה מעלות הרבה כדי שלא יחזלו בה תקנו כל מעשה פרה בכלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה שאין מקבלין טומאה והכהן השורפה הזקיקוהו לפרישת שבעת ימים ואין אחיו הכהנים עוגין בו כדאמרינן בפ' קמא דיומא (דף ב.) ואמר מר מזין עליו כל שבעה ותקנו שיהו תינוקות הללו ממלאין לו מים לקדש בהן מי חטאת ומשום מעלה תקנו שיהו טהורים מכל טומאה ובתוספתא[6] שניו עד שיהו בני שבעה ובני שמנה שנים מגדלין אותן ולא יותר שלא יאו קרי: **ומביאין שוורים.** כשהיו רוצים ליקח ומלאתו מים חיים מן השילוח: **וכוסות של אבן בידיהם.** שכל מעשיה היו בכלי אבנים כדפרישית: **ירדו לתוך המים ומלאום.** קסבר הא' תנא מילוי בעינן ולא שישלשל בחבל: **מפני קבר התהום.** שמא יש כאן טומאה: **אלא שוורים.** שבריסם רחבות ותינוקות יושבין עליהם וכריסן מפסיק שאין התינוקות מאהילין על הארץ ונקמן מפרש טעמא אמאי לא היו מביאין דלתות. אלמא אשמעינן רבי יהודה דשדרכן של שוורים שהיא כעין גג וחבל של בהמה הוא האהל המפסיק ואע"ג דאינו עשוי בידי אדם: **כמלא אגרוף.** אהל שרחב כמלא אגרוף שהוא יותר מטפח מודה רבי יהודה שאע"פ שאינו עשוי בידי אדם משום להיות אהל דכמלא אגרוף מצינו משום למאור שאינו עשוי בידי אדם כדתנן באהלות (פי"ג מ"א וכלים פי"ז מ"כ) וכמה' בכורות מיירינן לה בפרק על אלו מומין (דף ז:) מאור שלא נעשה בידי אדם שיעורו להוציא את הטומאה לאויר כמלא אגרוף חבו אגרופו של בן אבטיח וישנו גדול כרשם כל אדם וכי אר"י דאינו אהל היכא דאין עשוי בידי אדם בטפח קאמר: **בשקיפין.** סלעים הטופלים ומתפרקין ברוח ויש חור גדול במקום עקיצתן: **נקיקי.** ביקועין: **והרי דלת דיש בה כמה אגרופים.** מן הקרקע עד הדלת וקא ס"ל יהודה לא היו מביאים דלתות קא סלקא דעתיה משום דאין דרך אהל בכך וכל שבן שוורים: **כל עיקר.** (ב) לא משום דאינו אהל אלא שלא תהא דעתו של תינוק גסה עליו פריוו"ר בלע"ז שמתוך שאינו יכא ליפול והרי הוא בטוח כאילו הוא בעלייה רחבה ויוצא ראשו חוץ לדלת ומתהיל לפיכך מביאין שוורים כלי דלתות ומתוך שהוא יכא ליפול אינו מוציא ראשו להלן מן רחב השור: בקבר

עכדינן למ"ד אהל זרוק לא שמיה אהל דאפי' שידה תיבה ומגדל לא מייתי: **והתינוקות** יושבין. בתוספתא דפרה [פ"ג] קתני דהכל שוין שהתינוקות צריכין טבילה כלומר הכל שוין בין ר' עקיבא בין ר' יוסי הגלילי שנחלקו לענין האהל כדתנן במסכת פרה פ"ג [מ"ד] צריכין היו התינוקות להזות דברי ר' יוסי הגלילי ר"ע אומר לא היו צריכין להזות: **ירדו** לתוך המים **ומלאום.** קסבר הא' תנא מילוי ידים בעינן ולא שישלשל בחבל כך פירש בקונטרס ותימה גדולה פירש דכולהו סתמי מוכחי במסכת פרה (פי"ז משנה י ז) שהיו מוליכין חבל כדי למלאות ואפילו נתמלא הכלי מאליו משמע דלכשר בעינן דתנן בתמ' פרה פ"ה (מ"ז) השוקת שבסלע אין ממלאין בה היתה כלי וחברה בסיד ממלאין עוד תניא בתוספתא דפרה אמר לפני רבי עקיבא משום רבי ישמעאל כוסות של אבן היו מלויין בקרני שוורים כיון שאמו שוורים לשתות נתמלאו הכוסות אמר להם אל תתנו מקום לגדוקים לרדות (ג)(אחריו) ונראה לפרש דבהכי פליגי רבי יוסי ורבנן דרבנן סברי משום ההוא פורתא לא מייתינן לקבר התהום ורבי יוסי מייתי. משמע לכאורה שהיא בריתא והיא משנה שלימה במסכת אהלות (פ"ג מ"ז) סיפא דההיא דלעיל דהכי תנן התם רבי יהודה אומר כל אהל שאינו עשוי בידי אדם אינו אהל ומודה בשקיפים וסלעים(ד): **והרי** דלת דיש לה כמה אגרופין. פירש הכי קא סלקא דעתא דמקשה שלא יועילו דלתות והלא בידי אדם הוא דמדעת הוצמו לשם אהל ועוד מאחר טעם יש לשוורים להועיל יותר מן הדלתות ובקונטרס פירש קא סלקא דעתיה משום דאין דרך אהל בכך וכל שכן שוורים ולפי זה מיקשי ליה היא גופא ול"ל דקא סלקא דעתיה דבעלי חיים חשיבי להיל טפי מדלתות ליחשב אהל אף על פי שאין דרך אהל בכך ולא שייך טעם זה אלא בדבר המלוי בסברא ולא למאי דילפינן ממשכן: **שדעתו** של תינוק גסה עליו. קסבר יכ"ר יהודה אהל זרוק שמיה אהל דמשמע הא לא מפני שדעתו גסה היו מביאין דלתות: ובעלמות

יליף אהל אהל ממשכן כתיב הכא [1]זאת התורה אדם כי ימות באהל וכתיב התם [2]ויפרש את האהל על המשכן מה להלן בידי אדם אף כאן בידי אדם ורבנן אהל אהל ריבה וסבר ר' יהודה כל אהל שאינו עשוי בידי אדם אינו אהל ורמינהו [3]א[4]חצירות היו בנויות בירושלים ע"ג הסלע ותחתיהם חלל מפני קבר התהום ומביאין נשים עוברות וילודות שם ומגדלות בניהם שם לפרה ומביאין שוורים ועל גביהן דלתות ותינוקות יושבין על גביהן וכוסות של אבן בידיהם הגיעו לשילוח ירדו לתוך המים ומילאום ועלו וישבו להם [5]רבי יוסי אומר ממקומו היה משלשל וממלא מפני קבר התהום ותניא [7]ר' יהודה אומר לא היו מביאין דלתות אלא שוורים והא שוורים דאהל שאינו עשוי בידי אדם הוא וקתני ר' יהודה אומר לא היו מביאין דלתות אלא שוורים כי אתא רב דימי א"ר אלעזר מודה ר' יהודה כמלא אגרוף תנ"ה ומודה ר' יהודה בשקיפין ובנקיקי הסלעים והרי דלת דיש בה כמה אגרופין וקתני רבי יהודה אומר לא היו מביאין דלתות אלא שוורים אמר אביי לא הוצרכו להביא דלתות רבא אמר לא היו מביאין דלתות כל עיקר שמפני שדעתו של תינוק גסה עליו שמא יוציא ראשו או אחד מאבריו ויטמא בקבר

ויש לומר דק"ו זה אינו אלא גלוי מילתא בעלמא הוא דלא יליפינן ממשכן למעוטי שאר המאהיליה:

ומביאין נשים עוברות וילודות. אע"פ שהיו התינוקות עומדים בנדה וילודות לא היו חוששין אלא לשומרן מטומאת מת דבעינן הזאה ומטומאה היולדת מגופו כגון בעל קרי כדתניא בתוספתא[6] שהיו מגדלין אותן עד שיהו בני שבע שנים או שמנה ולא יותר שלא יראו קרי וקלת תימה מה מועיל מילוי זה שהיו ממלאין בתינוקות סוף סוף בעינן מים בשעת קידוש שנותנין האפר במים או בשעת הזאה לרבי יהודה או לרבנן כדמוכח פרק טרף בקלפי (יומא דף מג:) ויש לומר דמה שהיה יכול לתקן מתקנין משום מעלה דכולה מילתא מעלה בעלמא כדאיתא ברש"י[8](יומא) (דף ג:): **ועל** גביהן דלתות. מאן דאמר בגיטין (דף ח:) וכנזיר פרק כהן גדול (דף נה.) ובפ' בכל מערבין (עירובין דף ל:) ובפרק במה תפגיגה (דף כה.) דאהל זרוק לא שמיה אהל לאחן בפני הטומאה מני למימר דסבר לה כרבי יהודה דאמר בשמעתין לא היו מביאין דלתות אלא שוורים שבריסותיהן רחבות ואע"פ שגם הם אהל זרוק מ"מ בדידהו גלי רחמנא דאשיבי אהל כדדרשינן מדכתיב (אויב י) ובעלמות וגידים תסוككני ומיהו לר' אליעזר דלקמן ודאי קשה דמפרש טעמא דשוורים משום דמגיעים על הרועה שלהם וקושיא דמטה משני משום דהויא אהל ערלי ולהאי טעמא קשה היכי

[1] זאת התורה אדם כי ימות באהל כל הבא אל האהל וכל אשר באהל יטמא שבעת ימים: במדבר יט יד

[2] ויפרש את האהל על המשכן וישם את מכסה האהל עליו ומלמעלה כאשר צוה יי את משה: שמות מ יט

(א) [שבת מ:], ב) [נזקים קינ.] פרה פ"ג מ"ב, ג) [עי' תוס' עירובין עט. ד"ה הרי], ד) [תוס' פרה פ"ג ה"ב], ה) [פרה פ"ג ה"ב], ו) [דפרה פ"ב], ז) [ל"ל פרק בתרא דנזקים דף קינ.], ח) [ל"ל אחריכם], ט) [גם הר"ש הגיה דבר זה בתימה וע' יסוד ע"ז בתי"ט פפ"ג דאהלות נגם מהר"ם], י) [עירובין ל:].

תורה אור השלם

1. זאת התורה אדם כי ימות באהל כל הבא אל האהל וכל אשר באהל יטמא שבעת ימים:
2. ויפרש את האהל על המשכן וישם את מכסה האהל עליו ומלמעלה כאשר צוה יי את משה:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כל עיקר ולא:

מוסף רש"י

ותתחיהם חלל. שאם יש קבר מפסיק המלא וגוב אין טומאה נוקעת ועולה מן החלל, אבל טומאה רצוצה נוקעת ועולה עד לרקיע (זבחים קינ.). **ומגדלות בניהם שם לפרה.** דמשום דמעמאין את הכהן השורף את הפרה מפני הגדוקים, עשו כה שאר מעלות הרבה, שאין אחיו הכהנים נוגעין בו כל שבעת ימי פרישתו והוי אלו תינוקות נוגעין בו (יר"ג: ממלאין מי חטאת) ומזין עליו (שם). **ועל גביהן דלתות.** להפסיק בין התינוקות לנקבה, שלא יאהילו על קבר התהום בעמדם למלאות מים חיים לקדוש מן השילוח (שם). **וכוסות של אבן.** שכל מעשה פרה בכלי גללים בכלי אבנים שאין מקבלים טומאה, דאמר טעמא בשמעתא קמייתא דסדר יומא (שם ועי' יומא ב.).

עין משפט נר מצוה

ג א מיי' פ"ב מהלכות פרה הלכה ז סמג עשין רלב:

לעזי רש"י

פריוו"יי (פריב"יד). מבור. מורגל.

רבינו חננאל

יליף אהל אהל, כתיב הכא אדם כי ימות באהל וכתיב התם ויפרוש את האהל על המשכן, מה להלן בידי אדם, הכא נמי בעינן אהל העשוי בידי אדם. איני והתנן במסכת פרה פ"ג חצירות היו בירושלים נטויות על גבי סלע, ותחתיהן חלול מפני קבר התהום כו'. פי' שאם יש שם קבר תחתיו נעשה חלל זה אהל ואין טומאה בוקעת ועולה למעלה מן האהל, לפיכך התינוקות (ה)מתגדלים באותן חצירות. וכן כשהיו מוליכין אלו התינוקות מן החצירות ההן להר הבית היו מרכיבין אותן על גבי שוורים, ועל גבי השוורים דלתות, והתינוקות יושבין מלמעלה, שאם יש שם קבר, הדלתות נעשות אהל והן מפסיקין בין הטומאה לתינוקות. ותניא ר' יהודה אומר לא היו מביאין דלתות אלא שוורים, והא שוורים שאינו עשוי בידי אדם. ופשני ר' אלעזר כי בעי ר' יהודה אהל בידי אדם (ב' שפח') [בשפח], ומודה ר' יהודה כמלוא אגרוף שהוא יותר מטפח, כדכתיב באבן או באגרוף, שאע"פ שאינו בידי אדם, אהל הוא. מדקתני [ומודה] ר' יהודה בשקיפין ובנקיקי הסלעים. והאי דקתני לא היו מביאין דלתות אלא שוורים, אביי אמר הכי קתני, לא הוצרכו להביא דלתות, דיי להם בשוורים. רבא אמר חייש ר' יהודה, הואיל ודעת התינוקות גסה, שמא יוציא כו', לפיכך אמר אין מביאין דלתות אלא שוורים.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com